Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 177. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го СЕРПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 21, 1953. No. 177. VOL. LXI.

ПРЕЗИДЕНТ ОБОРОНЯЄ СТАНОВИЩЕ КОНГРЕСУ В СПРАВІ МЕШКАНЬ

Ню Йорк. — Президент Айзенгавер, промовляючи вчора з нагоди відкриття побудованих при фінансовій допомозі Бернарда Барука мешканевих будинків в долішній частині міста, обороняв становище Конгресу, який рішив зменшити федеральні субсидії на будову мешканевих домів. Президент Айзенгавер, признаючи великі мешканеві потреби населення, твердив, що цієї проблеми не можна розв'язати виключно федеральною допомогою, натомість її скорше можна полагодити власне такими філянтропійними заходами, як це зробив Барук, видавши на будову мешкань для бідніщого населення Ню Йорку 32,000,000 долярів. Ці мешкання названо іменем покійного Симона Барука, батька Бернарда Барука, що обходив учора свої 83-ті уродини. Під час одноденного побуту в Ню Йорку, президент Айзенгавер відбув низку нарад і брав участь в цілому ряді політичних і товариських імпрез. Зупинившись в готелі Валдорф-Асторія, президент Айзенгавер, в товаристві Барука, відбув поїздку у відкритому авті по вулицях міста, де його вітало коло півтора мільйона осіб. Президент зареєструвався для голосування у виборах посадника міста, що відбудуться 3-го листопада. Крім нарад з віцепрезидентом Ніксоном, який був наименований головою новоствореного федерального Комітету Урядових Контрактів, та з іншими членами того Комітету, які були з тієї нагоди запрошені, президент Айзенгавер відбув наради з головою Комісії Атомової Енергії Люїсом Штравсом, з дорадником у психологічному веденні війни С. Д. Джексоном, представником в ОН амбасадором Ладжом з губернатором Дюї, видавцями поодиноких газет і розмовляв з мейором Імпелітері, який вітав його на аеродромі, як теж з поодинокими кандидатами на посадника міста, головно з републиканським кандидатом Рігелменом. Президент висловив переконання, що Рігелмен переможе у виборах. Під час промови на відкритті будинків Барука, президент Айзенгавер високо підніс чесноти й заслуги Барука, відомого дорадника президентів та філянтропа.

Загальні американські втрати в Кореї: 142,277

Вашингтон. — Департамент оборони проголосив, що загальні американські втрати в Кореї за ввесь час війни виносять 142,277 старшин і вояків вбитими, пораненими та пропавшими без вісти. Ці втрати перевищують тільки втрати від час першої й другої світової війни та громадянської війни. Між цими загальними втратами, згідно з повідомленням департаменту оборони є: 25,604 вбитих, з того 22,731 вбитих в акції; 103,492 поранених, 8,529 пропавших і 2,219 полонених. Американські втрати в Кореї виносять приблизно одну третю частину всіх втрат Об'єдинених Націй, в яких найбільші втрати віднесли південні корейці. Смертні втрати всіх альянтів в корейській війні виносять коло 72,500, з чого 45,000 припадає на корейців, 25,604 на американців, 600 на англійців і 1,900 на інших альянтів. З американських втрат на поодинокі частини збройних сил припадає: армія — 110,596; морська піхота — 28,071; фльота — 2,082; авіяція — 1,528 вбитих, поранених і пропавших. Загальні американські втрати в Громадянській Війні виносили 495,573, в першій світовій війні — 364,800, а в другій світовій війні — 1,-125,369 вбитих, поранених і пропавших.

Батьки, що бажають звільнення від військової служби, мусять голоситися.

Вашингтон. — Поборова Служба повідомляє, що батьки, які хотіли б дістати звільнення від військової служби, мусять зголоситися до найближчого вітірка (25 серпня) в канцелярії Поборової Служби. Урядові Поборової Служби виясняють, що батьківство починається не з днем народження дитини, а з днем її зачаття. „Коли зголошений не матиме доказів про батьківство до 25 серпня — місцеві уряди Поборової Служби не зможуть звільнити його від військової служби", — виясняє це повідомлення. Поборова Служба хоче припинити дотеперішню практику, коли студенти або робітники, які були звільнені від військової служби, ставши батьками, мали право на нове звільнення від військової служби. Після 25 серпня батьківство не буде вже достатньою причиною для звільнення від військової служби.

Канадійські п'ятернята розходяться на своїх життьових шляхах

Торонто, Канада. — Канадійські дівчата-п'ятернята, які народилися 28 травня 1934 року, осягнули 19 років життя. Їхні батьки Діонни погодилися, щоб вони розлучилися і йшли кожна своїм власним шляхом, бо досі вони жили разом і ще в останньому році ходили до одної школи в Ніколеті. Марія хоче бути монахинею, Іванна йде до мистецької школи в Монтреалі, Сесилія, Аннетта та Емілія вертаються до школи в Ніколеті в провінції Квібек, де студіюватимуть в Родинному Інституті. Після їхнього народження зібрано було фонд для цих п'ятернят, яким завідував уряд провінції Онтаріо.

ПРЕЗИДЕНТ СПОВНЯЄ ОБОВ'ЯЗОК ГРОМАДЯНИНА

Президент Дwайт Д. Айзенгавер усміхається, виконавши свій „обов'язок громадянина" та зареєструвавшись у Виборчій Раді в Ню Йорку до голосування в дні 3-го листопада.

Президент проти дискримінації при затруднюванні робітників

Ню Йорк, Н. И. — 19 серпня в готелі „Валдорф Асторія" в присутності президента Айзенгавера й віцепрезидента Ніксона відбулося заприсяження членів комітету, що його покликав до життя Айзенгавер для боротьби проти всяких упереджень у прийматі робітників до тих фабрик, які дістають державні замовлення. Після заприсяження віцепрезидент Ніксон повідомив представників преси, що Айзенгавер у розмові з членами комітету заявив, що він заінтересований у тому, щоб комітет виявив свою працю ділами, а не теоретичними заявами. Віцепрезидент Ніксон, який є головою новоствореного комітету, додав від себе, що уряд видає річно коло $40,000,000,000 на державні замовлення, отже майже четвертину всього капіталу, коштом якого відбувається продукція в ЗДА. „Ви бачите, яке велике значення має діяльність нашого комітету" — казав віцепрезидент. — Коли ми зможемо знищити всяку дискримінацію в тих підприємствах, які дістають державні замовлення, це матиме вплив і на всі інші підприємства". Цей комітет (він називається Комітет Президента для державних контрактів) збиратиметься на засідання раз у місяць, а найближчі його сходини відбудуться у Вашингтоні 14 вересня.

Пропонують обмежити передачу „Голосу Америки" до Росії

Вашингтон. — Минулого місяця президент Айзенгавер одержав від свого дорадника в справах психологічної війни секретне звідомлення щодо обмеження радіопередач „Голосу Америки" до Росії. Тепер частину цього звідомлення подав до публічного відома сенатор Пет Мек Каррен, бо йому писав про цей плян голова Інформаційної Агенції ЗДА Теодоре С. Стрейберт. В цьому листі є таке місце: „Звідомлення Джексона рекомендує скорочення радіопередач в деяких російських мовах одночасно з затриманням служби, що обслуговує країни сателітів". Про подробиці цього звідомлення невідомо, бо воно секретне, але гадають, що уряд хоче сконцентрувати свої радіопередачі до країн сателітів, коштом обмеження радіовисилань до Росії. Досі до Совєтів передано авдиції впродовж 8 годин 15 хвилин кожного дня, до країн сателітів 7 год. і 30 хвилин і до Китаю — 5 год. і 30 хвилин. Конгрес наказав зменшити персонал „Голосу Америки" на одну третину. Агенція Стрейберт затруднює 8,300 урядовців. Вона підлягає від 1 серпня державному департаментові.

Комуністичний Червоний Хрест займається пропаґандою

Токіо. — Командування військ Об'єднаних Націй остаркжило представників червоно-китайського і північнокорейського Червоного Хреста, що вони, діючи між воєннополоненими, які перебувають у Південній Кореї, займаються діяльністю, яка не належить до компетенції Червоного Хреста. Воно перестерегло, щоб представники комуністичного Червоного Хреста точно додержували харитативної місії. Ці „червонохресті" представники поширювали серед полонених пропаґандивні летючки та іншу комуністичну літературу і вимагали від альянтської сторожі „повної свободи руху", відмовляючи їй права контролювати зміст поширюваних летючок. — Комуністи звернули в останньому дні виміни 450 полонених — 60 американців, 300 корейців і 90 англійців. Попереднього дня звернено було 456 альянтських полонених, у тому числі 75 американців. Ніяких комуністичних полонених не повернено в останньому дні, через неможливість перевезти їх з табору, розташованого на острові, бо на Жовтому морі шаліє буря.

Пограбував банк бувший його урядовець

Майнеоля, Лонг Айленд. — Бандит, який два дні тому пограбував Френклін Нешенел банк на Лонг Айленді — бувший банковий урядовець, який докладно знав порядок праці в цьому банку. Працювавши тут, він заціквив урядовців здібністю за одним поглядом за кілька секунд перечитувати цілу сторінку книжки. Еф Бі Ай вже знає прізвище, і ще докладний опис його особи. Заалярмована поліція розшукує його у всіх стейтах. Бандит пограбував $191,280 з банку, але залишив $500,-000, що були в банковому льоху. Всі банки повідомлені, щоб уважали на $500 банкноти.

ІРАНСЬКІ РОЯЛІСТИ ПОВАЛИЛИ УРЯД МОССАДЕКА

В РЕВОЛЮЦІЇ 300 ОСІБ ВБИТИХ І БАГАТО ПОРАНЕНИХ; МОССАДЕК З УРЯДОМ ВТІК, А ЙОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ „РОЗДЕРТО НА ШМАТКИ"; ШАХ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО ІРАНУ

Тегеран, Іран. — Впродовж минулої середи, 19-го серпня, віддані шахові Могаммедові Різа Паглеві іранські війська, поліція та цивільні особи виступили збройно проти уряду прем'єра Моссадека, повалили його і захопили владу в країні. Революція тривала повних дев'ять годин і зосереджувалася головно на вулицях столиці та в урядових будинках. Під час боїв згинуло щонайменше 200 осіб, з того половина — в обороні уфортифікованого мешкання Моссадека, який втік разом з деякими членами свого уряду, але доля якого ще не вияснена. Натомість товпа схопила Моссадекового міністра закордонних справ Гуссейна Фатемі і — згідно з повідомленням — „роздерла його на шматки". Така сама доля зустріла полковника Езатолл Момтаза, який минулого тижня зрадив Моссадекові рояліcтичний плян перевороту, — внаслідок чого шах був змушений втекти з країни. Революцію проти Моссадека керував ген. Фазоллаг Загеді, якого шах призначив був прем'єром на місце Моссадека і який після викриття плянів перевороту переховувався кілька днів між відданими шахові племенами Азербайджану. Під час перевороту прийшло до вуличних боїв в столиці, в яких брали участь війська й поліція. Захопивши владу і змусивши до втечі Моссадека та його прихильників, новий прем'єр, ген. Загеді, видав проклямацію до народу, повідомляючи про переворот, закликаючи нарід до спокою та проголошуючи програму свого уряду, яка включає: 1. привернення законної влади та публічної безпеки; 2. піднесення життєвого стандарту та зменшення коштів прожитку; 3. механізація сільського господарства та творення сільсько-господарських кооператив; 4. підвищення заробітної платні для робітників; 5. забезпечення вільної лікарської опіки для населення; 6. будова доріг та 7. відновлення індивідуальних вольностей для іранського населення. — Перед вечором в Тегерані та в інших містах вже було відносно спокійно й роялісти мали в своїх руках повну контролю положення. Переворот в столиці перевели маси відданих шахові цивільних осіб, підносячи оклики на честь шаха та домагаючись смерти Моссадека. Було багато випадків нападу на поодиноких осіб у білих сорочках, що є відзнакою членів комуністичної партії Тудеґ, яка підтримувала Моссадека в його боротьбі з шахом. Кілька годин після того, як почалася революція, в Тегерані на базарі вже продавали „на пам'ятку" меблі з мешкання Моссадека. Негайно після перебрання влади, ген. Загеді проголосив вийняткове положення і вжив інших заходів, щоб владу вдержати. Шах Паглеві, довідавшися в Римі про переворот, заповів свій негайний поворот до Ірану. Шах був дуже схвильований вісткою про переворот і твердив, що в Ірані його підтримують усі, крім комуністів, які потрапили здобути собі деяких союзників між крайніми націоналістами. Шах мав вернутися до Тегерану вже в четвер винайменим британським літаком.

Роздертий на шматки: Гуссейн Фатемі, міністер закордонних справ в поваленому іранському уряді прем'єра Моссадека, був схоплений товпою та „роздертий на шматки".

Москва обвинувачує Америку за революцію в Ірані

Москва. — Негайно після повідомлення про успішний переворот в Ірані та про повалення уряду Моссадека й захоплення влади роялістами з ген. Загеді на чолі, „Правда" виступила з обвинуваченням, що цей переворот зорганізовано та переведено з доручення американців. „Правда" покликається на те, що минулого тижня був на відвідинах в Ірані відомий старшина поліції в Ню Джерзі, який свого часу керував перевишколом іранської жандармерії, ген. Норман Шварцкопф, і твердить, що це власне він привіз інструкції та пляни перевороту. Москва дошкраю обурена, бо між Совєтським Союзом та підтримуваним комуністами урядом Моссадека почалася в останньому часі низка переговорів для „налагодження дружних відносин" між обидвома країнами. Ген. Шварцкопф в Ню Джерзі рішуче заперечив твердження „Правди", назвавши його „безглуздою видумкою" і заявивши, що він їздив до Ірану приватно, з метою відвідати деяких „старих приятелів". „Правда" твердить, що З'єдинені Держави намагались господарським натиском підпорядкувати Іран своїм „імперіялістичним цілям", і покликається на те, що президент Айзенгавер відмовився признати Іранові позику, якщо він не погодиться з Англією в справах нафти.

Захід вдоволений переворотом в Ірані

Вашингтон. — У столицях західніх країн не приховують „поміркованого вдоволення" з приводу роялістичного перевороту в Ірані, вважаючи, що коли нова влада закріпиться, Іран займе виразніше становище по боці Заходу і протиставиться совєтській загрозі в тій важливій під стратегічним і господарським оглядами частині світу. ЗДА зберігали суворy невтральність щодо Ірану та іраноько-англійського нафтового непорозуміння, але зближення Моссадека з комуністами та Совєтським Союзом не могло не турбувати Америки. „Поміркований оптимізм" щодо перевороту в Ірані спостерігається також в Англії. Правда, іранський шах, довідавшись в Римі про переворот, заявив, що іраньско-британська нафтова проблема в нічому не змінилася, як теж внутрішній переворот в Ірані не спричинить іранськo-західня політика, лише спротив іранського населення проти комуністичних залицянь прем'єра Моссадека. Все ж таки в Лондоні сподіваються, що новий іранський уряд, якщо вдержиться при владі, матиме більше зрозуміння до спільних ірансько-західніх інтересів.

Совєти хочуть завести „мир" в Кореї комуністичними голосами

Об'єднані Нації. — Голова американської делеґації до Об'єднаних Націй, амбасадор Кабот Ладж, закинув совєтським делеґатам, що вони хочуть призначити південній Кореї другорядне місце в політичній конференції над долею Кореї. Він рішуче виступив проти пропозиції Вишинського, щоб ця конференція складалася з представників 11-ти держав: Бурми, Індії, Польщі, Швеції, СССР та учасників корейської війни: ЗДА, Англії, Франції, комуністичного Китаю і Північної та Південної Кореї. В такому складі комуністи могли б дістати більшість голосів, якими встановили би „мир", не турбуючись про те, чи погоджується на нього сама південна Корея. Совєтська позиція тим цікавіша, що вона передбачає підписання постанов політичної конференції „сторонами, які підписали договір про воєнне перемир'я в Кореї". Тим часом відомо, що те перемир'я підписали за комуністів червоні генерали Китаю і Північної Кореї, а від альянтів ген. Кларк, зате нема там підпису представника Південної Кореї. У своїй 38-хвилинній промові Вишинський заатакував президента Сингмана Рі, який „з помічю реакційних кругів у З'єдинених Державах" погрожує мирній будучині Кореї". Зокрема Вишинський заатакував пакт взаємної безпеки між Південною Кореєю та ЗДА, який дозволяє ЗДА тримати в Кореї війська, бо це, мовляв, виключає очищення Кореї від усіх чужинецьких військ, без чого не може бути миру. Ладж з місця заявив, що інтенцією пакту взаємної безпеки між Америкою і Кореєю не є задержання в Кореї американських військ всупереч потребам миру. Вишинський „ангольсив свою промову „лагідним" тоном, але його арґументи були такі поверховні й хаотичні, що делеґати відразу прийшли до переконання, що „це дійсно — як заявив Кабот Ладж — втрата часу поважно займатися совєтською пропозицією".

Загрожена позиція султана в Марокко

Париж. — Французька рада міністрів радила над непевною ситуацією у Марокко. Не всі міністри однозгідні у поглядах на правильність політики міністра закордонних справ Відо і генерального резидента Франції генерала Гійома. Цей останній звітував на раді міністрів про останній бунт великої частини марокканського населення (пашів і каїдів) проти султана Сіді Магоммеда Бен Юссефа, що його могутнім противником є Ель Ґляуї, паша з Маракешу. Гадають, що заміщення в Марокко є тільки тимчасове. Деякі французькі міністри бояться, чи взагалі не є вже запізно для будьяких заходів, що припинили б назріваючу громадянську війну в Марокко і загальний хаос з небезпекою вилімінування впливів Франції. Неясною є будучність султана. Передбачається, що не вдасться зберегти за султаном його цивільної і духовної влади, як це він обстоює, і що скорше чи пізніше він буде примушений абдикувати на користь свого 18-літнього сина, князя Абдуллаха.

СОВЄТИ ПОВІДОМИЛИ ПРО ПРОБНУ ЕКСПЛЬОЗІЮ ВОДНЕВОЇ БОМБИ

Москва. — Совєтський уряд проголосив офіційно, що „в останніх днях" переведено пробний вибух водневої бомби. Як сказано в цьому повідомленні, вона виявила в кілька разів більшу силу від атомової бомби. Совєтський комунікат не подає ніяких подробиць щодо того пробного вибуху й самої водневої бомби, лише підкреслює, що Совєти, мовляв, віддавна обстоювали думку про потребу заборонити вживання атомової і іншої зброї, призначеної для масового винищування противника, і то в рямцях постанов Об'єднаних Націй. Нав'язуючи до заяви Маленкова з 8 серпня про те, що ЗДА вже не мають монополю на водневу бомбу, совєтський комунікат зазначає, що та заява викликала в деяких закордонних колах думку про конечність приискорити перегони в озброюванні. „Совєтський уряд гадає, що треба заявити про те, що не було і нема причини до подібного алярму".

Совєтське повідомлення про пробний вибух водневої бомби знайшло потвердження від американської Комісії Атомової Енергії, яка заявила, що совєтський експеримент відбувся 12-го серпня ц. р. Президент Айзенгавер не дав у цій справі жадних коментарів. Совєти перевели пробний вибух водневої бомби майже безпосередньо після згаданої заяви Маленкова, мабуть, для того, щоб розвіяти сумніви щодо правдивости цієї заяви. Натяк на Об'єднані Нації в совєтському повідомленні дає підставу здогадуватися, що незабаром совєтські представники виступлять в Об'єднаних Націях з якимсь подібним внеском.

Французький кабінет солідарний у справі страйку

Париж. — Французька рада міністрів затвердила на своєму засіданні поведінку прем'єра Ляніеля у справі страйку. У виданому офіційному повідомленні ще раз сказано, що уряд не виключає уважного розгляду робітничих вимог, проте це може статися щойно по закінченні страйку і тут не йдеться про престиж прем'єра та міністрів, а престиж держави перед цілим світом. Народні республіканці, які підтримують уряд Ляніеля, роблять спроби нав'язати контакти між урядом та робітничими юніями і не виключене, що до якоїсь порозуміння дійде. Тим часом робітники різних галузей промисловости частинно манифестують свою солідарність із страйкарями. У фабриках Renault 6.000 робітників не прийшли до праці (6 відсотків всіх робітників), у фабриках в Клермон Ферранді проголошено 48-ми годинний страйк. У портових доках в Марселі вибух 24 годинний страйк. Католицька юнія будівельних робітників також проголосила страйк.

В АМЕРИЦІ

● **На зборах Американського Фармацевтичного** Товариства повідомлено, що тепер винаходять новий лік кожних два роки. Давніше фармацевти і лікарі тішилися, коли новий важливий лік могли винайти кожного чверть сторіччя.

● **Першим американським атомовим човном „Навтилюсом"** командуватиме резервовий старшина Комодор Юджен П. Вилкинсон. Цей човен буде готовий в найближчому році. Комодор Вилкинсон вступив до фльоти в 1940 році і був під час другої світової війни командантом підводного човна.

● **Сержант Рой Сторі** з Джонсборо в стейті Тенесі залюбився під час перебування в комуністичному полоні в китайській дівчині. Він залишається в Китаї і одружиться з нею.

● **Президент Колюмбії** Пінілля заявив американським журналістам, що касує цензуру на пересилані закордон відомості і тепер вони зможуть писати без обмежень.

● **Жінка перепletника** в державній друкарні в Вашингтоні пані Естера Ротшильд відмовилася відповідати на питання перевірної підкомісії в Сенаті, чи вона комуністка і шпигунка.

● **Ветерани Корейської війни**, які були звільнені перед 20 серпня 1952 року, мусять зголоситися на вправи, коли не хочуть втратити користей, які їм прислуговують на основі нового ветеранства.

● **Великий брак учителів**, головно в народних школах в ЗДА тому, що вчителі залишають працю, бо вона малоплатна.

В СВІТІ

● **Новий прем'єр Італії** Пелля заявив у своїй першій промові в парляменті, що Італія залишиться членом НАТО і піддержує принцип европейської єдности. Після вислухання його промови мовчки, і невідомо ще, чи дадуть йому в голосуванні вотум довір'я.

● **Арештовано в Гамбурґу** д-ра Вернера Наумана за порушення поліційної заборони брати участь в політичних зборах. Науман, лідера неонацистської Райхс-Партай, в минулому місяці випустили з арешту рішенням найвищого суду, але все ще ведеться проти нього слідство в справі участи в змові проти державної влади.

● **Черчил вернувся** з Лондону до своєї резиденції в Чартвелі. Відвідини у Лондоні і головування на засіданні ради міністрів дуже втомили Черчіля і він вийшов з будинку ради міністрів блідий та слабий. Побоюються за його здоров'я.

● **Французький маршал Пер Жуен** перебрав головне командування на усіми збройними, суходільними, летунськими і морськими силами НАТО у Середній Европі.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДВА РОДИ СОЮЗНИКІВ

Наради Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй у справі передбаченої договором про перемир'я в Кореї політичної конференції пригадують знову клясичний приклад двох родів союзників, з яких складаються обидва табори теперішнього поділеного світу.

Для багатьох людей, головно з европейським минулим, виглядає досить дивно і сумнівно західній союзницький табір. З'єднені Держави не тільки відограли рішальну ролю у врятуванні світу від гітлерівської заглади, але й видали і видають астрономічні суми на відбудову та розбудову знищених війною країн і на організацію їхньої оборони перед новою загрозою, цим разом збоку червоного фашизму. Америка й американські платники податку винесли дослівно на своїх плечах з воєнної руїни Англію й Францію. Америка своєю рішучою поставою та своєю політичною, господарською й мілітарною могутністю спинила похід совєтського Джінгіс-хана на Европу й Азію, даючи рівночасно безліч доказів на те, що вона сама не тільки не має жадних претенсій до тих країн, але, навпаки, максимально заінтересована в збереженні їхньої волі й незалежности.

У таких обставинах, здавалося б, ці союзники повинні стовідсотково підтримувати закордонну політику З'єдинених Держав в усіх її проявах. Тим часом Англія намагається всілякими способами підставляти ногу тій же американській політиці. Намагається всілякими бічними входами, а в потребі навіть контрабандою та проти виразного спротиву Америки ввести до Об'єднаних Націй комуно-китайського троянського коня; вічно шахує Вашингтон своїми спробами й пропозиціями якоїсь нової Ялти або Потсдаму з Москвою, і на теперішній сесії Генеральної Асамблеї не тільки не підтримує американського становища, але всіляко старається здобути від Америки відповідні концесії для Москви.

Таке саме з Францією. Америка сипле їй свої мільйони, допомагає піднестись з господарської руїни, а вона спокійно дозволяє своїй, керованій комуністичною п'ятою колоною, юрбі, ту руїну вдержати й поглибити. Америка намагається створити живу, віддану справі Заходу німецьку лінію Мажіно для оборони Франції перед страшною загрозою зі Сходу, а Франція робить все можливе, щоб до того не допустити.

Таких і подібних прикладів можна б навести далеко більше і з інших американських союзників. Все ж таки Америка на це не зважає і це в найменшій мірі не впливає на її становище щодо своїх союзників. Навпаки, вона устами свого президента та своїх державних мужів постійно заявляє й практично це доказує, що розбіжності думок на поодиноких справи не перешкоють її дружби й спільноти з союзниками. І в цьому відношенні, хоч як дивно може комусь таке союзництво виглядати, Америка без сумніву має рацію і поступає правильно. Вона не дуже турбується тим, чи її хтось „любить" чи не любить, чи платить за допомогу вдячністю, чи чорною невдячністю.

Вияснення на це цілком просте: Америка не творить союзів „ад гок", вона не старається дружити з іншими народами тільки тимчасово, для якоїсь конкретної, переходової цілі. Навпаки, свій союз з іншими народами розуміє Америка й американський нарід, як тривку спільноту долі всіх народів, свій розвиток та свій добробут і безпеку вона добачає в такому ж розвитку, добробуті й безпеці всіх інших. Ясно, що такого її становища й підходу до проблеми союзництва не можуть змінити хвилеві розбіжності думок на поодинокі конкретні справи, бо свій союз вона вважає за вільний союз вільних народів базований на спільних принципах народоправства та спільних далекосяглих цілях. В своєму союзництві з закордонними країнами Америка визнає й застосовує ті самі непорушні принципи, що встановлені в її Конституції, Декларації Незалежности та Хартії Прав. Немає сумніву, що тільки на таких принципах і в такому союзі можна побудувати новий і кращий світ.

Такому союзові, очолюваному З'єдиненими Державами, протиставляється другий „союз", совєтський. На оцінку вартости того скованого ланцами „союзу" шкода витрачати слова, бо з такого союзу не залишилося б мокрого місця, якби б тільки трапилася нагода його розірвати, знутра чи зі зовні. Тому теж не може бути найменшого сумніву, котрий з цих союзів переможе в теперішньому змагу між ними.

Об'єднані Нації перед новим іспитом

Від часу постання Організації Об'єднаних Націй, себто від 26 червня 1945 року, коли її чартер підписали 50 держав, чи пак від 24 жовтня 1945 коли той чартер набрав міжнародньо-правної сили, — Об'єднані Нації переходили вже не один іспит. Формально вони „здавали", оскільки ще взагалі існують і не розлетілись. Фактично, чим далі, тим більші й глибші сумніви виринають, чи взагалі Об'єднані Нації, як інструмент міжнародної політики для збереження миру і порядку у світі, здібні виконувати цю функцію. Покійний сенатор Тефт давав свого часу ясно-негативну відповідь на питання, чи Об'єднані Нації мають рацію існування з такою структурою, в якій вони перебувають. Сам президент Айзенгавер піддержує концепцію Об'єднаних Націй і прихиляється до думки, що без них було б може ще гірше, як є з ними, бо все таки вони є бодай сяким-таким гамульцем для агресивно-імперіялістичних затій Совєтів і є все таки трибуною для перевірювання опінії світу.

Як на найсильніший доказ правильности існування Об'єднаних Націй вказується на постанову Ради Безпеки ОН, в якій завізвано до колективної допомоги Південній Кореї проти агресії та запропоновано 7 липня 1950 р. З'єдиненим Державам призначити головнокомандувача військ ОН. Другим доказом правильности функціонування ОН стало ніби натаврування червоного Китаю, як агресора, резолюцією з 1 лютого 1951 року. Але й ці два найбільші „успіхи" Об'єднаних Націй є водночас найбільшими доказами їх безсилля та внутрішнього паралічу. Бо яку практичну вартість має та організація, коли на 61 її членів тільки 14 вислали свої війська на корейський фронт, при чому становили вони разом узяті, за винятком ЗДА, несповна одну третину, а ЗДА дві третини тамошніх збройних сил? І яку практичну вартість мають словесні постанови ОН, коли проти офіційно визнаного агресора, червоного Китаю, не застосовано навіть морської блокади, заборонено бомбардувати його територію й не припинено з ним „мирової" торгівлі?! Рішення зустріти збройно комуністичну агресію в Кореї прийняли фактично З'єднені Держави, а Об'єднані Нації тільки прихилились до цієї постанови, використовуючи тодішній бойкот Ради Безпеки ОН Совєтами. І тягар війни у Кореї несли передусім американці, а Об'єднані Нації фактично тільки перешкоджали у доведенні тієї війни до переможного кінця, паралізуючи військове командування у виконанні його стратегічних плянів.

І тепер повторюється та сама історія. Об'єднані Нації — це ніби одна „сторона" у війні в Кореї. Але ж в тих таки Об'єднаних Націях засідають Совєти, які корейську агресію підготовили, її зорганізували, свідомо і пляново переводили і весь час технічним персоналом, зброєю і літаками підпомагали. Всі про це знають, ніхто не має у цьому найменших сумнівів, а проте ОН не тільки не проголосили Совєтів агресором, а навіть не висловили їм догани за їх ганебну ролю в проливанні крови в ім'я їхніх імперіялістичних цілей і весь час ставилися до них, як до упривілейованого члена, з яким можна і треба переговорювати про мир у Кореї! І тому правильно завважено в „Ню Йорк Таймс": або Об'єднані Нації є об'єднанням, й існують, як одно тіло, або вони такою організацією не є і тоді не треба продовжувати цю комедію.

Об'єднані Нації від самого початку свого існування були організацією фіктивною, мертвонародженою і нежиттєздатною. Її первородним гріхом було те, що рішено засновувати її ще за воєнного часу, в серпні 1944 року, під кутом боротьби з німцями, а тими, що рішали це — були й Совєти, тодішній тісний воєнно-політичний союзник альянтів. У чартері ОН сказано, що вони покликані для „збереження міжнародного миру й безпеки" і заборонено, між іншим, одній державі встрявати у внутрішні справи другої. Тим часом від першого дня існування ОН Совєти були наставлені на ламання миру й безпеки, коли тільки настане слушний момент для здійснення агресивних цілей. Совєти використали право „вета" для заблоковування всіх сутніх справ миру. По нинішній день, вісім років після війни, Німеччина й Австрія поділені на нісенітні чотири окупаційні зони, по нинішній день совєтські війська перебувають в Середній Европі, по нинішній день не тільки не настав мир у світі, але висить над світом смертельна загроза нової війни, що її Об'єднані Нації безсилі відвернути. Об'єднані Нації не стали інструментом миру, вони стали тільки інструментом „апізменту" з тим ворогом людства, що з ним кожний новий „апізмент" є наближенням власної катастрофи.

Теперішній „іспит" Об'єднаних Націй має полягати в тому, щоб вони доказали свій хист в утривалені миру в Кореї. Не бавлячись у пророцтва, покищо треба признати правду за Сингманом Рі, що не видно миру в Кореї, а грозить там нова війна. Але Корея — це бічний політичний і воєнний фронт. Німеччина, Австрія, сателіти, Індо-Китай, комуністична експансія скрізь і всюди, — в якому з усіх цих випадків Об'єднані Нації можуть показати себе авторитетом миру і безпеки?! Ліга Націй провалилась, бо була мертвонародженим виплодом поганого версальського миру і не мала сили, ані авторитету зупинити зріст німецького мілітаризму та перегони світу у зброєнних. Об'єднані Нації мов ніби не повторювати помилок Ліги Націй, але насправді стали лише другим її виданням, — а чи це була Женева чи є теперішній Ню Йорк, не видно різниці в міжнародній ситуації. Як довго світ є поділений на два бльоки, з яких один диктаторсько-агресивний, а другий у великій мірі наставлений на самогубчу згоду на пасивним, — який іспит може здати організація, що ніби є всіх їх об'єднує?! Ще одне видовище і ще одна витрата колективного зусилля без виглядів на будь-який тривкий і поважний успіх.

На „тихій" Волині

З Волинню колись пов'язувалося уявлення, як про „тиху сторону", і це залишилося до останнього часу, хоч саме Волинь виявила себе, як дуже неспокійна країна. У роки нашої державности з Волині часто розпочинався похід, чи туди скеровувався відступ нашого війська і велика частина населення була евакуована, маючи змогу побачити східню Україну і всі революційні події, що відбувалися там.

Під час польської окупації сильно зросли зв'язки Волині з Галичиною. Тоді Волинь освідомилась національно і пізніше стала обширом, на якому творилась і розвивалась Українська Армія. Дії УПА викликали репресії і винищення цієї країни німцями, а пізніше большевиками.

Про всі ці події на Волині маємо дуже мало записів, головне тому, що місцева інтелігенція у великій мірі вигинула в боротьбі з окупантами, а юний актив, що її заступив, не мав часу про це подбати. Наша преса вже відзначила майже документальний твір П. Хуртовини „Під небом Волині", але однієї книжки, як і десятьох, замало, щоб переховати у пам'яті нащадків усі події, що відбулися і відбуваються у цій неспокійній стороні.

Після другого приходу большевиків на Волинь, вістьки звідти майже припинились. Шлях на захід з Волині відразу був закритий подвійним большевицько-російським і большевицько-польським кордоном. Неприхильне відношення поляків, які пам'ятали криваві сутички, що відбувалися під час другої світової війни, унеможливлювало втікачам з Волині проскочити далі на Захід.

Залишилися припадкові вістки від утікачів і висланців, що пробилися на південь, і вістки з совєтської преси, які ніяк не можуть правити за правдиве джерело змін, що там відбуваються.

Проте, навіть зі сторінок совєтських столичних часописів (оскільки провінціяльні закордон не випускаються) можна уявити, як тяжко проходить совєтизація цієї країни.

Совєтська преса згадує про підривну діяльність „ворогів народу", яка виявилась в кількох офіційних процесах і на яких „дійсні совєтські патріоти" викривали „підлих наймитів фашистів". Про необхідність посилення пролетарської чуйности писалось у зв'язку з якимись подіями на Ковельщині, що збігається з вістками із підпілля про розкидування там антисовєтських летючок.

Оскільки можна судити з совєтської преси, тепер на Волині активного збройного спротиву не помічається. Зате постійно преса нотує випадки пасивного спротиву, який виявляється насамперед в саботуванні економічної політики окупаційної влади. Тому по Житомирщині їздить „кінолекторій", який з поміччю „світлових газет" викриває діяльність „ледарів і бракоробів". Кореспонденти з Рівенської области (давня Волинь тепер поділена на Житомирську і Рівенську області) скаржаться на постійні господарські неполадки. Ржавіють і не виходять на працю сінокосарки Оженівської, Антонівської, Шпаківської й інших машинотракторних станцій. У колгоспах Рокитнянського і Клесівського районів, як і в ряді інших, помічається „низька продуктивність худоби". Часто в дописах говориться про „грубе порушення статуту сільськогосподарської артілі", про зрив посівної кампанії, про непостачання державі належного контингенту збіжжя, про спізнення з живими тощо.

Тож на Волинь наслано багато начальства з центральної Росії. Російське начальство вишукує саботажників і „порушників" — суворо карають, але справі не кращають", — нотують звичайно часописи. Серед голів колгоспів зустрічаємо переважно російські прізвища, як Колярові (село Новосілки, колгосп ім. Ворошилова), Віноукров, Іноземцев, Шафрінков й ін.

Совєтська преса, хоч перебільшує самодіяльність місцевого населення, проте призна, що на Волині керівні працівники з місцевого населення становлять лише 62 відсотки. В дійсності цей відсоток напевно значно менший. Усі провини спадають на місцевих, а всі похвали відзначають заслуги росіян. Так, секретар Острожецького райпарткому Науменко — недбалий, зате активність виявляють там лектори Блінов і Лущан.

Назви колгоспів — російські: імени Сталіна, Молотова, Ворошилова. Не зустрічається прізвищ українських діячів культури, письменства і літератури (поза Шевченком), які були б назвами колгоспів.

Російські назви новоствореніх колгоспів потроху заміняють давні назви сіл, і тяжко додуматись, про яке село мова, коли читаємо про колгосп імене Горького.

По колгоспних книгозбірнях розсилають, переважно в оригіналах, твори російських письменників: Пушкіна, Горького, Толстого, Маяковського, — рідше ці твори присилаються в українських перекладах. Може тому часті скарги на невідповідне використовування читалень. Фільми висвітлюються виключно російські і російські п'єси грають місцеві театри. З-поміж українських авторів ставляться лише твори Корнійчука.

Поминувши зусилля русифікувати Волинь, національні симпатії серед молоді великі. Тож її, по скінченні шкіл (у Львові, Луцьку і Вересті), висилають на працю поза країну, переважно на Далекий Схід.

І ця молодь, яка тепер все таки має змогу здобувати технічну освіту, — це майбутнє своєї ближчої і ширшої батьківщини, від якої її відривають окупанти.

На кого можна ще числити?

Так бідкався командний склад ССД (східньо-німецьке НКВД) після відомих подій 17 червня 1953 року. Бо прошу тільки подумати: надкомісар та сотник ССД, Альфред Венке, лежав на вулиці міста Ліхтенберг, прошитий карабіновою кулею. Демонстранти не мали карабінів. Ясно, що надкомісара почастував хтось зі своїх. Із тих своїх, яких уважано, що вони певні, мов скеля. А їх не мало — 17000.

І наслідки цього не дали на себе довго ждати. Бо під час дебати, з нагоди подій 17 червня, яка мала місце при кінці липня, Пресова служба президії міністерства „Німецької демократичної республіки", видала такий комунікат: „Міністерство державної безпеки включається як державний секретаріят в міністерство внутрішніх справ. Міністра державної безпеки Цайсера усувається з його посту. На чолі державного секретаріяту стає Ернест Вольвебер". Цайсер, східньо-німецький Берія, пішов в дубину. А Вольвебер — це ніхто інший, як славний спец від викликування пожеж та експльозій на кораблях вільного світу. Ще недавно Берія-Цайсер, а тепер Круглов-Вольвебер.

Надкомісар ССД Венке — це жертва, яку не можна переболіти. Але те, що зайшло в Галлє (Саксонія), це вже зовсім погана історія. Бо тут пропала під час теперішніх подій, як камінь в воді, ціла картотека ССД з усіми поліцистами, агентами та мужами довір'я, а зглядно з їх прізвищами. А що найважніше, то опинилася вона у — західньому Верліні.

Вертаємось ще до Цайсера: це старий, випробуваний комуніст, знаний із громадянської війни в Еспанії як генерал Гомеє, який командував еспанським червоноармійцями. І покищо у його провину ще й те, що 150,000 східньо-німецької поліції не те, що не мали охоти виступати „понерці демократичному" проти демонстрантів, але ще самі, долучившись до „фашистських агентів", демонстрували разом з ними проти московсько-комуністичного режиму.

І треба було, щоб пройшло трохи часу, щоб широкий світ довідався про наслідки подій із 17 червня. І так шеф штабу східньо-німецької поліції, генерал Вінцент Міллер почав діяти. Він поділив тих поліцистів, які 17 червня стали, явно по стороні демонстрантів, на дев'ять карних куренів, кожний коло 600 чоловіка. А не мав Міллер іншої ради, бо Совєтиназбирали стільки доказів явного непослуху його поліції, що він сказав до зібраних старшин: „Якби вони (демонстранта) були свідомі положення, то ми усі були б пішли слідами надкомісара, сотника Венке".

І не тільки в цих карних куренях, але у всій поліції, увихаються, політруки, які мають ствердити, хто зі старшин та поліцистів надавався б до майбутніх кадрів східньо-німецької поліції, яка має бути зреорганізована. А мала б ця новозорганізована поліція виглядати так: чисельна сила 100,000, вповні змоторизована, легка, але модерна зброя і, дібраний старшинський корпус. Далі, мають бути потворені нові командні округи, а саме: округа північ, із командною квартирою в Стральзунді; округа середня, з командною квартирою в Франкфурті над Одрою; округа південь, з командною квартирою в Дрездені; округа захід, з командною квартирою в Магдебурґу.

До тих команд належали б не тільки певні контингенти звичайної поліції, але також 5000 дівчат.

На думку військовиків вільного світу, цей плян генерала Міллєра має вигляди на затвердження його совєтськими опікунами. Поперше, буде це підходити під пляни Москви з пропагандивних оглядів (зменшення контингенту), а відтак, після чистки, сподіваються німецькі комуністи та совєти дістати у свої руки споліцейну поліційно-мілітарну силу.

А що така чистка уже почалась, говорить найкраще денний наказ 1/53 шефа штабу східньо-німецької поліції: „Усі приналежні до народної поліції мусять пройти докладну перевірку під політичним оглядом". А в зв'язку з тим виключено уже з поліції не мало поліцистів тому тільки, що їхні родини не належать до комуністичної партії.

А які блага приобіцює генерал Міллєр перечищеній поліції — говорить його денний наказ, 11/53: „Рядові поліцисти та підстаршини, які зобов'язані до трилітної служби, якщо зобов'яжуться на наступні два роки, дістануть таки" удосконення як старшини, до ступня сотника. А крім цього, довшу відпустку і навіть, у винятково випадках, дозвіл мешкати приватно.

Але вудка, що її закинув Міллєр, не бере, бо лише в місяці липні ц. р. втекло до західнього Верліну 467 поліцистів та 24 старшин. І цей факт є головною перешкодою для здійснення плянів Міллєра.

А далі, совєти ніяк не можуть дати переконати себе, що в рядах німецької поліції зміниться на краще. Бо, не зважаючи на найбільшу обережність, „розвідка Заходу дістає у свої руки негайно усі нові роди зброї, які тільки появляються у „народної поліції". Наприклад, перший підводний човен східньої Німеччини, „Вальдемар Кохмель", гордість східньо-німецької водної поліції, був уже на Заході добре відомий, ще поки його побачив якийсь водний поліцист. І командант водної східньо-німецької поліції, Гербер, який недавно утік своїм службовим автом на Захід, сказав: „Хлопці, та ви тут краще знаєте, що ділається в моїм інтересі, як я сам".

Супроти цього залишається совєтам та їх нечисленним східньо-німецьким челядникам тільки одна потіха, яку виявляє довірочний наказ до старшин ч. 4048/53 і який каже: „Тільки зброєю марксизму-ленінізму можна остаточно побити ворога".

Чи Маркс та Ленін цього докажуть — належить сумніватися.

Нестор

Д-р Дмитро Бучинський

ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО

1778 — 1843 — 1953

(1)

„Ідеологічно його твори — найвизначніший вклад української клясицизму в національну ідеологію, бо тут яскраво виступають моменти гуманізму та народолюбства, що могли впливати ще на читачів і письменників пізніше романтичної доби!"

Так характеризує творчість Григорія Квітки-Основ'яненка проф. д-р Дмитро Чижевський.

Виходить так, що писання його мали вплив на читачів і письменників романтиків і післяромантиків чи пізніх романтиків, що практично в нашому письменстві губляться, в більшій чи меншій мірі, аж на порозі XX ст. Ми дійшли до такої досконалости, що дійсних батьків-піонерів нашого письменства та патріотів і борців за наше національне обличчя згадуємо лише формально вряди-годи.

Здається, ми надто перейнюємо себе, забагато крутимося коло своєї буденщини, забуваємо про наше світле минуле, дуже часто свідомо заперечуємо його з таким запалом, що ніби формуємо нову людину, нового мистця, нового лицаря пера. Наше минуле, може навіть несвідомо, але злобно називаємо романтизмом, „просвітянщиною", але забуваємо, що без поступу природний є тільки тоді, коли на позитивах минулого виростає позитивне нове. Це є закон життя.

„Живемо в добі модернізму, колосального поступу, мусимо додержувати кроку, щоб не згубитися!" — виправдуємо себе ті, що намагаються хоплюються цілком чужими нашій духовості ідеями. Поступу не думаємо здержувати, але це залежне, в чому цей поступ має бути, не може він бути радикально-карколомним, бо тоді опинимось у чистому полі, без жадної заслони перед ударами життя, втратимо те, що мали, й нового нічого не здобудемо.

Тут маємо на думці наше літературно-духове життя.

Здається, що катастрофальним моментом в тому житті є пореволюційний час, коли в нашу літературу вдерлися, за висловом академіка Сергія Єфремова, „літературні партизани", — пролетарські поети та письменники, що у формі „червоних вінків" складали данину червоному московському Молохові. Тяжко в цьому випадку узагальнювати, бо навіть між ентузіястами московського „червонила" (дехто з них, розказував мені покійний проф. Ол. Завальний, віршомазів червонилом та авантюрувався, щоб вірші були друковані червоною фарбою, ДВ.) були таланти непокірні Москві, але тих — одних в грудні 1934 розстріляв Постишев, а другі пішли шляхом мучеників на „тоже русскую землю — Сибір!"

Гірким спогадом з тих часів, кажучи терміном Куліша, залишились недогарки, стирчать оспівувані чорні комунарські димарі, а радісне життя перемінилось на рабство.

Незаперечне, що найтверезіша думка не може впливати на „недосліпляну музу", сп'яну від московського удару там, на Рідній Землі, бо кожне слово, що прорвалося через горло поета чи письменника, коли не застигає на його устах, то його треба викупляти тяжким покаянництвом. Вони не можуть вільно висловлюватись про сучасність, бо забуть „їх стогін вважають за гріх", як записав у „Щоденнику" Шевченкові польський поет Антоні Сова, а минуле можуть згадувати тільки у формі, встановленій у Москві.

Наша еміграція, як цілість, має повну свободу слова. Правда, наші поети та письменники не є забезпечені матеріяльно. Таке забезпечення може дати вільна Рідна Земля і вільний нарід, але його також не мали Шевченко, Франко та десятки інших неструдженіх робітників.

Не можемо сказати, що на ша еміграція вбога на талановитих письменників та поетів, але літературних творів живих, надхнених творчим духом, маємо таки мало.

Чому? Тяжке питання. Десятки відповідей.

Основна причина занепаду нашого літературного життя — це творення „великої революційної літератури", що її Єфремов називає „ординарною літературною спробою". Там є могила нашого письменства: наглий зрив до льоту, передчасно піднятi крила — і кінець. Тема вичерпана і закінчена, але біда, що не всі закінчили, бо донині ще падаємо крижем і стаємо навколішки перед тими різними універсалістами, музагетистами, футуристами, боротьбістами, цехістами, динамістами, гроністами, гартистами, плугатарями та іншими „ім же несть числа", забуваючи, що всі вони були без жадної традиції, що мусіли зів'янути або перестроїти голос. То були рибалки, що пустилися на чисте море рибальчити, але без човнів і без сітей. Вони, як жертва насильства, не спадщиною духа створили нам безтрадиційну літературу, і тому вона мертва.

Інші літературні робітники „попідтинню сиродами" пішли шукати „доброго добра" на Захід, але, крім наслідування зовнішньої форми, нічого не знайшли і знайти не можуть, бо сам Захід задихається у духовій кризі.

Наслідки такі, що наші письменники та поети безробітні, а ми, як Шевченкова сирота, „дерево та імо полупцьки", що з тяжкострашні, і пересічний читач не розуміє сучасного письменника і його не читає.

Дуже гарна, приманлива заслона, за якою криється — мистецтво для мистецтва, але читацький загал туди не заходить.

Зриваючи цілком зі старими літературними традиціями, а не всі вони вже такі безвартісні, наша модерна література відщепилася від рідного пня.

В зачарованому колесі нашого щастя крутяться ще Шевченко, Франко, Леся Українка. Інші вже вильосувані, як романтики, просвітяни тощо.

До визначних зірок в нашому письменстві належить також Григорій Квітка-Основ'яненко, один з тих, що був отрусний „московською блекотою", а здобувся на силу, чесно й по-лицарськи вернув до народу, хоч здавалося, що він відійшов від нього й не дозволив.

Погляди на життя Квітки

Григорій Квітка - Основ'яненко — це повноцінна людина, великий християнин, духовий учень нашого філософа Сковороди. Треба знати, що навіть у московському царстві тьми, терору, насильства та перекупства, що сильно багнута були заведені на нашій землі, Сковорода мав колосальний вплив, як на простолюддя так і на тогочасне наче панство. Ще майже півстоліття по смерти філософа (1794), коли шукали чесної людини, то шукали її між учнями-сковородинцями. Сковорода боровся за душу людини, за її чесне життя. Хоч далеко стоїв від політичних і соціяльних питань, але Рідний Край і нарід свій дуже любив.

Таким був Квітка-Основ'яненко. Не разило його тяжке кріпацтво народу, не мав сили доторкатись політичних справ України, але вже навіть він поборює пиянство, перекупство урядників, найвиразніше протестує: „не все для москалів, може б і для нас трохи щось!" Хоч який ніжний той протест, але він не був голосом в пустині, бо Квітка, по своїм переконанні та найкращим взором нашого відродження.

ники приготовляли шлях для генія Шевченка, також сковородинця-християнина, що відкрив уста кріпакові і з цілою силою свого вогненного слова запротестував проти фізичного й духового поневолення людини.

Квітка відкрив душу народу, чисту, вільну, сотворену, „як сльоза Серафима" (О. М. Шашкевич), доказав, що під низенькими стріхами, між вишневими садочками живе людина, в грудях якої б'ється серце повне найніжніших та найглибших почувань.

ГЕЛІКОПТЕР — РЕВОЛЮЦІОНЕР КОМУНІКАЦІЙНОЇ ТЕХНІКИ

Історія гелікоптера не має ще 10 років. Народився він із пошуканок за розв'язкою проблеми, як оминути розгін, потрібний для того, щоб машина (звичайний літак) відірвалась від притягаючої її землі та піднялась вгору. Цю розв'язку знайдено, як у величезній більшості технічних винаходів, шляхом математичного обрахунку. Проте, здавалося, що великої практичної користи з тієї малої, незграбної — при всій її легкості й поворотності — машини не буде. Корейська війна стала і в цьому випадку великим досвідним полем. Коли вже раніше в спорадичних випадках гелікоптер виказував знамениті послуги у рятівничих акціях, то в корейській війні він став нероздільною частиною медично-санітарної служби. Однак, поруч із цим він почав грати щораз більшу ролю і в транспорті та комунікації. Всюди там, де треба було з прецизійною точністю скидати на якесь місце вантаж (амуніцію, ліки, споруди, харчі) чи навіть вояків (десантні частини, лікарський персонал) — гелікоптер виявився кращий від важких літаків, які мусять мати бодай сяк-так впорядковане летовище для відлету й осідання. Гелікоптер, знімаючись під прямим кутом вгору, вимагає для себе стільки місця, скільки його треба під його поверхнею, чи пак його колесами. Правда, мала посмність гелікоптера не була придатна для висаду чи скинення з висоти більшого десанту, а розмірно невеличка швидкість виставляє його на більшу небезпеку перед стрілами ворога. Але саме над цими двома недоліками гелікоптера — його розміром і швидкістю — працює далі техніка і знаходиться вже на шляху до найкращої розв'язки.

Вже тепер американські гелікоптери літають у 35-ти державах світу, на всіх його континентах, виконуючи цивільну комунікаційну службу на розмірно невеликі віддалі. Фахівці обраховували, що перед 1960-м роком ще не вдасться увести широкого пасажирського, вантажного та поспішного руху гелікоптерами. Високі кошти продукції стояли на перешкоді масовому будівництву гелікоптерів, як і їх технічна недосконалість. Проте, саме корейська війна, її досвід та переведені під час неї технічні поправи дають підставу вірити в світлу будучність гелікоптерів. Більша швидкість, більша посмність та пристосування гелікоптерів однаково для перевозу вантажів (торговельна служба), як і пасажирів — ось „найближчі ступні, що їх переходитиме гелікоптер. Тепер, уже й Велика Британія конкурує з Америкою в чимскоршій розбудові гелікоптерів, щоб вони „перескочили" згадані три ступені розвитку. Між іншим, лорд Кіртлсайд, президент Британсько-Европейських Літаків, заповів, що будуються вже гелікоптери, які зможуть брати по 50 пасажирів і летіти 150—160 миль на годину. Робиться теж експерименти із гелікоптерами, порушуваними ракетною силою. Цим окремим типом гелікоптера особливо зацікавлені військові чинники.

В З'єдинених Державах місяць тому впровадили першу постійну пасажирську і зв'язкову службу гелікоптерами поміж трьома найбільшими летовищами Ню Йорку і Ньюарку. Це дасть змогу перевірити, які є кошти такої комунікації і що вона зискує на часі та людях із обслуги. Словом, в усіх напрямках ідуть експерименти з гелікоптерами. Не виключене, що ще теперішнє молоде покоління бачитиме здійснення „неповажних 'фантазій" різних мрійників про летунську комунікацію на терені того самого міста, доступну для широкої публіки, комунікацію, яка поб'є суперництво підземного руху. Може теж здійсниться фантазія, що гелікоптера можна буде мати так, як авто, для приватного дво- чи кількаособового вжитку, й „ґаражувати" його на „летовищах" — на дахах будинків чи на платформі перед вікнами помешкання. Скільки фантастичних „винаходів", що їх придумував французький письменник-фатаст Жюль Верн, у своїх повістях для молоді, стало вже давно дійсністю, як кіно, підводний човен чи літак!

ЯК БУЛО, ХАЙ ТАК І БУДЕ

Воно добре, коли є утерті стежки й шабльони. Не боїшся небезпек і несподіванок, не потребуєш напружуватися й думати, отак собі рухаєшся вперед утертими дорогами, або водиш пером по папері, та й годі. Десятки людей ішли перед тобою, десятки підуть після тебе. Ідовши так, напевно не вскочиш у біду, не наразишся нікому, не хляпнеш ніякої дурниці.

А то вирветься якийсь такий і щось таке надумує, що сохрань Господи. І це зле і те недобре, і це треба змінити й те поправити, і тут посунутися вперед і там не застоюватися на місці. Агі! І насправді: куди воно такі люди? Кому вони потрібні? Це ж вони тільки вносять непотрібні турботи, хвилювання і фермент та бурять таке гарне, таке спокійне плесо нашого життя.

От візьмім для прикладу Народний Фонд, тобто національний податок нашої громади в ЗДА. Кожному повинно бути ясне, що він — потрібний. Кожен знає, що без нього нам сьогодні нічого робити й узагалі нікуди рипатися. Був час, що вистачали збірки при одній чи другій нагоді. А тепер?... Може б і тепер було краще залишитися з тими збірками, але хтось перепер цей фонд і податок. Та хай уже буде: раз є податок, втримався, значить оправдав себе.

Тільки що треба цю справу пропаґувати, писати про неї. Писати, так значить писати. Та що його писати? Не думаєте, для „пишучого" це справа нетяжка. Відомо, про що писати. Про патріотизм. Всі читатимуть і всі мовчатимуть. Ніхто бо не поважиться щонебудь критичного зауважити, коли ви з високого п'єдесталу кидаєте патріотичні громи на наших проклятих ворогів, вказуєте на нашу силу, неперевершене минуле, а найважніше відповідно представите „грядучі події" і страшне, заморожуюче кров у жилах, апокаліптичне „напередодні"! Хто тоді щонебудь скаже? Га? От і будете мати статтю, яка напевно виконає свою роботу.

Але справжній „пишучий" на цьому не обмежується. Коли так вшкварити дві треті статті на патріотичні теми, можна ще щось додати іншого для смаку. Якась додаткова пригадка для сладбодухів, мальконтентів і інших, що шукають діри в цілому. А що для них? І на це „пишучий" раду знайде! Він же специліст у цих справах. Йому не первина переконувати, виховувати, взагалі бути „інженером людських душ". Можна послужитися от хоч би гумором, сатирою.

Так давай сатиру! Але на кого? Відомо, на кого! На отих, що працюють тяжко, складають сотик до сотика і купують... гавзи, кари, а чого доброго ще й телевіжени. Прямо сміх! Як це так? Приїхали сюди три-чотири роки тому і вже їм захотілося гавзу і кару. Не могли б так з десяток років потиснутися в найманих апартаментах (мали ж час привикнути до цього!), походити пішки, а їх дітям вистачить подивитися, як інші їздять автом і „вочують" телевізію. Як хочуть, можуть для заспокоєння понарікати трішки, що ми бідні і кривда нам дістьcя.

Правда, інші кажуть, що ота верства, яка працює, щадить, купує гавзи й кари — це найздоровіша основа суспільности. Але куди це! Яка це правда! Справжній патріот, справжня основа суспільности дасть десятку раз на рік на Фонд, а від часу до часу при нагоді пів талара, або кводра на якісь цілі — і есть справжнім патріотом. Хіба ні?

З розмахом виведе 'такий „пишучий" останні історичні рядки своєї капітальної статті, витре добре заслужений піт з натрудженого чола, ну й можна кінчати. Ще тільки підпис — і хай іде до друку. Хай читають, милуються і хай дають, дають... Так має бути!

Перед положенням підпису часом на хвилинку захмарить „пишучому" чоло один поганий спогад. Ото недавно якийсь такий фармазон, якийсь ближче незнаний чолов'яга при якійсь там нагоді говорив про потребу перекладати громадянству слово „патріотизм" на конкретні завдання і потреби. От, говорив він про те, як організувати й виховувати молодь і які кошти потрібні на це, та ще говорив про культурні фонди, видавничі наміри, про якісь стипендії... Що це таке? Куди йому отут каламутити воду? Де таке було? Не було дотепер, значить, і на майбутнє не потрібне! Та ще говорив той нещасний про потребу зорганізувати перекваліфікацію одних наших інтелігентів і про допомогу іншим творчо застосувати їхні знання та й про фонди потрібні на це. Але куди це все? Що ці всі дрібні справи мають з патріотизмом? А цей бідолаха, власне отой фармазон, розводився ще й про інші подібні конкретні справи. Але хай йому грець! Чорт з ним! Хіба писатимеш про те все, вигадуватимеш ка-зна-що, щоб тільки завертати голову собі й іншим. Хай буде так, як є і як було!

Владно поклав „пишучий" свій підпис під виведеними рядками і пішло, пішло...

яг

ПОСУХА В СТЕПОВИХ СТЕЙТАХ

Метеорологічні умовини в деяких районах південного заходу починають нагадували те, що було в тридцятих роках, коли страшна посуха принесла незлічимі втрати на величезних просторах так званих степових стейтів. Степи займають величезну територію від глибокого Тексасу на північ через долину Міссісіпі до Північної Дакоти і Монтани, цих двох стейтів на канадійському кордону. Починаючи від травня 1933 року, посуха супроводилась величезними суховіями. Хмари куряви, що їх видно було навіть у східніх стейтах, темножовтого кольору, закривали небо. Це була спорохнявіла земля із степових тваринницьких та сільськогосподарських районів, що її вітер гнав у напрямку Атлантики.

Цього року, починаючи від січня, вітри та посуха перетворили весь район на щось подібне до миски, повної спорохнявілої землі. Ще в 30-их роках ці родючі степові землі були влучно названі „Мискою пороху". Те саме відбувається і тепер. Навесні всі будинки, огорожі і дороги були вкриті грубим шаром куряви. Весь рух спинився, школи були закриті, люди мусіли світити світло навіть удень.

В роках 1934, 1935 та 1936 сухі буревії шаліли в степових стейтах. Посіви загинули від суші, власники худоби переводили її з місця на місце, шукаючи води, продавали з великими втратами, або дивились з жалем, як вона гинула сотнями тисяч. Зруйновані фармери та скотарі пакували своє майно в авта і тікали, залишаючи свої оселі напризволяще.

Людина, так само, як посуха та вітер, відповідальна за спустошення мільйонів акрів землі в степових стейтах. Заохочені високими цінами на пшеницю і легкими умовами набуття нової машинерії під час другої світової війни, фармери розорювали й культивували землю, що мусіла б бути тільки пасовищем для худоби та овець. Навіть резерваційні пасовища були використані під худобу в такій мірі, що трава вже перестала рости на них, і коли прийшла посуха з суховіями, верхній шар ґрунту здіймався вгору величезними хмарами.

Після останніх суховіїв 1936 року дещо зроблено, щоб запобігти дальшим нещастям. Служба Консервацій З'єднаних Держав заохочувала фармерів орати землі щоб затримати воду в ґрунті, і насипати невисокі вали, щоб збирати та розподіляти дощову воду. Фармерам радили не виривати врожай з корінням, а залишати його в землі, щоб воно затримувало ґрунт і вологу. Також почали насаджувати дерева вздовж східніх границь степових стейтів.

Сьогодні деякі райони стейтів Тексас, Ню Мексіко та частину Колорадо можна вже назвати „Маленькою мискою пороху". В 30-х роках все ще було там гаразд, бо ці землі ще не були культивовані, але пізніше високі ціни на пшеницю та дощі, що випадали понад норму, заохотили фармерів розробити їх під пшеницю та бавовник.

Отже, людина, так само як посуха, спека і вітри, спричинилась до створення теперішніх умовин на нашому південному заході. Негайну допомогу подасться фармерам, особливо дрібним, щоб урятувати їх від руїни. Експерти розробляють нові методи господарювання на засушливих землях. Наслідки їх праці опубліковані в урядовому звіті „Майбутнє степових стейтів. В брошурі цій сказано, що якщо людина не може керувати дощем та вітром, вона може принаймні не орати земель ,призначених під пасовища і не розводити худоби більше, ніж його пасовища можуть прогодувати.

Загальна Рада.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Англії

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ В ЕДІНБУРЗІ

Про цей концерт і його виконавців 20 липня „Ди Скотсмен" писав:

„Незвичайну і захоплюючу розвагу було влаштовано вчора в Музичній залі, коли український чоловічий голосовий хор „Гомін" і танцювальна група „Орлик" дали національний концерт традиційних пісень і танків.

Ці групи, які дали короткий виступ в „Прінцес Стріт Гарденс" в суботу ввечорі, — мають високу репутацію, яку вони вповні виправдали у вчорашнім концерті, і вони були переможцями на Валійськім міжнароднім Ейстеддфоді в 1951 і 1952 рр.

Концерт був піднесений ще більше на вартості українськими одягами виконавців, які носили три різні типи одягу, залежно від виконуваних точок: національний костюм, одяг українських гуцулів і східньо-український одяг.

Хор під орудою свого диригента проф. Я. Гордія дав дуже вимовне передання багатьох пісень, однакових у їх патріотичних почуваннях, але цілком різних у їх музичній формі. Ці пісні були переважно обрібки традиційної народної музики новітніми українськими композиторами, які виконали багато дуже цікавих праць такого типу.

Танцюристи були рівнож вимовні у своїх представленнях, деякі одиноко, деякі великою чи малою групами, а всі оповідання, переказані танцюристами (своїми рухами) були завжди скоро сприйняті з насолодою. В супроводі акордіону, скрипки і гітари вони дали репрезентативний вибір танців, включно з добревідомим „гопаком", якого часто, але помилково приписують росіянам."

Дуже прихильно писали про цей Концерт й інші часописи: „Дейлі Рекорд", — „Івнінг Діспатч" та „Івнінг Ньюз".

Згаданий концерт, дуже широко розреклямований, — влаштувала Окружна Рада СУБ на Шотляндію. Програма його складалася з 30 точок, виступів хору „Гомін", танцювальної групи „Орлик", панни Галини Солтикевич та п. Ярослава Бабуняка. На оригінально приготованому показнику програми концерту п. Стюарт коротко, але змістовно запізнав публіку, особливо шотляндську, з українцями. Своє представлення п. Стюарт закінчив словами:

„У моїм становищі голови Шотляндської Ліги для Европейської Свободи я ввійшов в найближчий зв'язок з багатьма українцями, і що більше я пізнаю їх, тим більше я їх респектую.

В Канаді

УКРАЇНСЬКА ГРУПА ВИСТУПИТЬ ПІД ЧАС КАНАДІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВИСТАВИ

В місяці червні ц. р. ,Canadian Bureau for the Advisement of Music" запросило до участи в Музичному Дні в четвер 3 вересня, в рямцях Всеканадійської Національної Вистави — торонтський мішаний хор „Боян" та гамилтонську групу танцюристів під керівництвом п-ни Галі Хам.

Ці дві групи репрезентуватимуть український народний танок та українську пісню перед тисячними масами глядачів, у своїх двох двадцятихвилинних виступах, а опісля в злученому концерті на „Бандшел", що почнеться в год. 5.40 веч.

Група танцюристів з Гемилтону — це дворазові першуни наших двох Музичних Фестивалів, а зокрема першун всіх етнічних танцювальних груп ЗДА.

Хор „Боян" УНО, в числі 60-ти осіб, виступить під керівництвом п-ні проф. Галини Голинської. В репертуарі хору — 9 пісень, композиторів — Лисенка, Кошиця, Леонтовича, Філ. Колесси та Степового.

В Бразилії

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ Й НАРІД У КАТЕДРІ В КУРИТИБІ

З приїздом мандрівної статуї Фатімської Богоматері до Куритиби в програму молінь включено бажання куритибського архиєпископа Д. Емануїла д'Ельбу теж і годину молитви за українську Церкву й Нарід поза залізною заслоною. Декілька хвилин перед початком цих молінь архиєпископ пояснив приявним велике значення цих молінь. Після цього відправлено Молебень до Пречистої Діви. — Українською мовою проповідував о. Микола Іванів, ЧСВВ, а португальською виголосив проповідь о. генеральний вікарій Климентів Прийма, ЧСВВ.

Слід зазначити, що о. ген. вікарій постарався, щоб на шу годину столична преса якслід розголосила, вміщуючи туди не тільки програму молитов, але теж і інформаційні статті про українську переслідувану Церкву, які появилися в передових щоденниках „Естадо до Парана" і „О Дія" з 27 VI. Наше богослуження зробило неабияке враження, бо декілька осіб світських і духовних, які супроводять Статую в подорожі по світі, зараз появилися з запитами, де і коли вони могли б побачити нашу Службу Божу й відправу.

МЕЛЬНИК І БАНДЕРА ЗУСТРІЛИСЬ В СОЮЗІВЦІ

Впродовж минулого тижня перебували на відпочинку в Союзівці інж. Роман Мельник і інж. Осип Бандера. Обидва панове з відомими прізвищами жили у великій згоді, і один з гостей — для доказу — навіть „увіковічнив" їх фотографічним апаратом, „схопивши" власне в тій хвилині, як вони дружньо стискали один одному руки на тенісовому корті.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками чотирнадцяти-мільйонового Союзового майна!

З пожовклих листків

ЩО ПИСАЛА "СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ

ЗРІСТ У. Н. СОЮЗУ ВПРОДОВЖ ДВОХ МІСЯЦІВ
(За час від 13 до 20 серпня 1903 р.)

Як уже згадано давніше, 300 нових членів і 4 нові братства приступили до УНСоюзу в місяці червні — 252 нових членів і 6 нових братств приступили до Союзу в місяці липні. Наскільки крик москвофільської нюйоркської газети („Поступ") має яке значення між українцями пізнати з цього, що минулого місяця приступило до Союзу 252 членів — саме в тому часі, коли газета кричить, що Союз упадає. — Честер, Па., звідомляють, що до тамошнього братства, зорганізованого о. Підгорецьким, приступило 25 членів. Усі вони вписані до Союзу. — На 30 серпня заповіджено посвячення прапора братства св. Івана Хрестителя в Траугер, Па. Дня 2 серпня відбулося посвячення прапора бр. св. Івана Хрестителя в Скрентоні. Дня 17 липня зорганізовано в Джерзі Сити товариство іменем „Родина". На початок вписалося до нього 30 членів, які приступили до Союзу. Майже всі вони походять з повіту Підгайці, в Галичині. — Нове братство ім. св. Архістратига Михайла повстало в Гейзелтон, Па. Воно числить 41 членів, які теж записалися до Союзу. Фінансовий звіт УНСоюзу, зладжений секретарем С. Ядловським і потверджений касиром А. Шаршоньом, виказує прибутки в місяці липні на $2,655.42 а загальний стан каси з кінцем того місяця висотою $16,394.89.

ДУЖЕ ВАЖНА СПРАВА

Під таким заголовком містить в „Свободі" статтю о. Нестор Дмитрів, щоб спонукати українців до виховання своїх власних, таки в Америці, дяковчителів: „Як хто дивиться ясними очима на будучність Американської Руси, мусить побачити, що нам, крім добрих священиків, треба теж добрих дяковчителів, бо церква з школою мусить іти впарі, рука в руку" — пише автор. Щоб це осягнути о. Д. подає такий проєкт: в парафії, яка може утримати порядного дяковчителя (Питсбурґ, Джерзі Сити, Шамокін, Олифант), відкривається школа. До тої школи приймається хлопців спосібних і з голосом у віці 10—16 років. Ті хлопці ходять до публічної школи, а вечорами учаться дяківства, української історії і літератури. Наш шкільний фонд повинен власне тут прийти з допомогою, бо такий гріш не втрачений. Добре було б, щоб таку школу відкрити вже з початком найближчого шкільного року.

— Посаду учителя в українській громаді в Шамокін, Па., обняв прибувший з краю п. Дмитро Андрейко. Це інтелігентна людина і добрий учитель, тож належить сподіватися, що українська школа під його керівництвом стане на висоті свого завдання й буде взірцем для інших українсько-американських шкіл. Колишній учитель шамокінський п. Вачинський від'їздить до Балтимор, Мд., щоб посвятитися медичним студіям. — Нова українська читальня повстала в громаді при гр. кат. церкві в МекКіспорт, Па. На зібранні 8 серпня доказував п. Даяма, що конечно треба закласти читальню, щоб дорівняти іншим національним групам в Америці. Читальня буде відкрита на Лейбор Дей, і тоді відправить Службу Божу о. Гр. Цмайло з іншими священиками. Після мітинґу на зборах відспівано гимн „Ще не вмерла Україна".

З ЕМІҐРАЦІЙНИХ СПРАВ

Еміґраційна влада завернула в початках серпня до Европи 30 еміґрантів під замітом, що їх спроваджено до Америки за контрактом. Новоприбулі показували листи від знайомих з Америки, що вони їм обіцяли дати роботу за півтора доляра денно. 'А що такі листи вважає влада за контракти, то на цій підставі завернено іміґрантів до їхніх країв. — Від часу відомої різні жидів у Кишеневі російські жиди громадно еміґрують до З'єдинених Держав. Обчисляють, що впродовж останніх двох місяців виїхало туди біля 10,000 осіб.

Спорт

ЧИ БУДЕ ЗУСТРІЧ „ВЕЛИКОЇ ЧВІРКИ"?

З нагоди футбольного турніру „Черника" — Дітройт (кінець травня ц. р.), автор цих слів підніс думку зорганізувати неофіційний футбольний чемпіонат українських дружин у ЗДА. На це зараз відгукнувся п. Р. Дублянця, який, „ідучи ще далі", запропонував зреалізувати змагання між чемпіонами Америки й Канади — за першенство Північно-Американського континенту.

Хоч реалізації таких плянів не стояло й не стоїть ніщо на перешкоді, проєкт, здавалося, трапив на глухі вуха. Нюйоркський УСК, замість зорганізувати пропоновані першенства південно-східньої зони, волів якийсь слов'янський турнір (з участю таких слов'ян, як.... литовці), з якого по нинішній день не знаємо вислідів. Потім мав відбутися якийсь фестиновий турнір українських дружин названої зони, з якого по сьогодні теж не маємо результатів.

Якщо такий турнір відбувся (й учасники погодилися на його правосильність), чому ж не дійшло до фіналу „Леви", Шикаґо — чемпіон Південного Сходу? Адже і нюйоркський УСК (і всі інші клюби тієї зони) і шикаґовські „Леви" вже два місяці вакаціонують...

З приводу загальногромадської зустрічі Канади й ЗДА в Торонті, раптом появилося в пресі оголошення про виїзд нюйоркського УСКУ на змагання проти „України" (Торонто). Не знаємо, чи УСК їхав як чемпіон Південно-Східньої смуги ЗДА, чи „так собі" — в кожному разі намічені змагання з невідомих причин не відбулися.

Тепер зачуваємо, що в закінчення тижня перед Днем Праці (Лейбор Дей) — 5, 6 і 7 вересня в Торонті має відбутися „зустріч нашої футбольної „великої чвірки": „Україна" й „Тризуб" — Торонто, „Леви" — Шикаґо й УСК — Ню Йорк.

Якщо б до такої зустрічі дійшло (очевидно, в Торонті найпрактичніші дні: субота 5 і неділя 6 вересня, при чому недільні матчі мусіли б бути узгіднені з концертом нюйоркської „Думки" ,що йтиме в той день у Торонті) — тоді справа була б сяк-так поладнана. Америка могла б ще до того часу прихапцем рішити, хто в неї чемпіон — або ж зробити це після торонтського турніру. Питання внутрішньо-канадійського примату (якщо позаторонтські клюби не творять поважної конкуренції!) розв'язують зустрічі „Україна" — „Тризуб" за офіційний чемпіонат Ліґи Онтаріо, ну й їхнє становище в табелі тієї ліґи. Словом, два дні змагань у Торонті (на третій треба вертатися до „шапи", в Америці!) могли б бути відведені для „міжнародних" змагань двох американських клюбів проти канадійських. Або ж можна вбити дві мухи за одним махом: першої днини дві американські дружини грають між собою за чемпіонат Америки, а канадійські (хоч примат „України" над „Тризубом" під цю пору явний!) — за чемпіонат Канади. На другий день переможені змагаються за 3 місце, а переможці за чемпіонат Північно-Американського Континенту.

Варіяцій тут є декілька й кожна з них до певної міри виправдана .

Так чи так, широкі кола нашої спортової громади хочуть знати, як справи стоять, хочуть мати на грищі в чесному бою рішене питання першенства в футболі, ну й хочуть на „Лейбор Дей" щось небуденного пережити.

Тому автор цих слів звертається до заінтересованих клюбів — головно ж, до торонтських організаторів! — з проханням, щоб вони негайно подали в найпопулярнішій пресі ЗДА й Канади ясно й недвозначно, чи, коли (докладні дні й початок змагань) й де (грище!) такий турнір відбудеться. Велика громада американських прогульковців вже „чекує" колеса „кар" і гострить апетити!...

P. S. Не сумніваємось, що хтось і з торонтських бизнесменів (чи самі організатори) „вдарять" по відповідній перехідній чаші — для перманентности таких змагань!..

оНо.

— — — — — — — — —

Дехто з симпатиків спорту не розуміє, чому ми, говорячи про чемпіонат ЗДА чи цілого Північно-Американського континенту, „жонґлюємо" виразом: неофіційний чемпіонат. Вони за всяку ціну хочуть офіційного... Відповідаємо:

Справа тут чисто формального характеру:

1. Щоб чемпіонат був офіційний, його мусів би визначити якийсь „офіс" (уряд). Тому, що такого в нас покищо нема (віримо, швидко постане!) — не можна говорити про офіційність змагань;

2. Деякі наші клюби Америки (Каліфорнія) й Канади (Далекий Захід) через далеку віддаль не можуть брати участи в таких турнірах. Хоч у названих околицях наші спортові дуби надто в небо не ростуть — може все ж бути закид, мовляв, рахунок сил і першенства роблено без них.

Такі й інші причини рішають, що розумніше покищо говорити про неофіційний чемпіонат. Ясно, що в мові фактів такий чемпіонат нічим не різниться від офіційного. Ніхто з клюбів-учасників не може говорити, що він трактував собі такі гри як товариські, що не виставив найкращого складу тощо. Словом, на грищі такі змагання будуть „офіційні", так, що ні спори, ні спектакль від такої неофіційности не потерплять.

оНо.

● РОЗШУКИ ●

Хто знає про родину ПЕТРА Антоновича МІРОШНИЧЕНКО з Шиповатого на Харківщині, — прошу написати мені. Буду вдячна.
MARY LAZAR
1033 No. Concord St. So.
St. Paul, Minn., U.S.A.

ЩИРА ПОДЯКА

Майже кожній людині в житті приходиться переживати різні життєві моменти. Бувають вони приємні, прикрі, а бувають болючі, що годі їх перенести та пережити. Мені нижче підписаній з родиною прийшлося зустрінутись з невимовно болючою дійсністю. 2-го серпня 1953 року невмолима смерть забрала мені раз на все Дорогого Друга (мужа) донці Батька. Був це найприкріший та невимовно болючий момент в нашому житті.

Десятки Знайомих, Друзів, Приятелів, прийшли в послідне, відвідати та попрощатися та висловлювали нам своє співчуття. За так щире співчуття до нас і пошану до мого чоловіка бл. п. ПЕТРА ЗЕЛЕНЕНЬКОГО, я, з дочкою і зятем Волтером Штоґрином складаємо найщирішу подяку всім учасникам похорону. Всім власникам автомобілів, що перевезли людей на цвинтар. Всім тим, що прислали квіти (вінки), а їх так багато, що годі вичислити всіх імена. Згадати б хоча подальших а саме: Хоминих, Галушків і Расєвичів з Маямі, Флоріда та Круків з Пітсбурґа, організації: Т-во Підгорода, Т-во ім. Т. Шевченка, Т-во Боротьба, Т-во ім. Мельничука і Шеремети, Українська Торговельна Спілка при Українському Роб. Домі й другі. Щиро дякуємо о. Володимирові Красвському за похоронні відправи. Громадянинові Миколі Тарнавському за щиру пращальну промову в заведенні Литвинів і на цвинтарі, та за прощання Володимира Гіби і Йосифа Дзюбатого, яких щирі слова піддержали мене й родину в розпуці.

Ще раз дякуємо всім, що були на похороні або безпосередньо висловлювали своє співчуття. Це було дійсно щире відношення до нас, та глибока пошана до нашого дорогого бл. п. Петра Зелененького. А про це свідчить те, що це був один з найбільших похоронів в Нюарку. Ми не в силі згадати тут всіх, що були на похороні, але зокрема тих, що не жаліючи труду прибули з далеких місцевостей, а саме: Чмелики з Филаделфії, Шерстії з Бабилону, Посувайли і Литвини з Розел, Катерина Сирота з Серджентсвіл, Благим з Перт Амбой і інші. Дякуємо громадянинові Литвинові і його синам за добру обслуґу при похороні. Дякуємо всім Друзям, — жінкам, що помагали нам на пращальнім зібранні в Українськім Робітничім Домі та всім присутним.

АНАСТАЗІЯ ЗЕЛЕНЕНЬКА з Родиною.
Нюарк (Мейплевуд) Н. Дж.

ВСЯЧИНА

НАШЕ ЖИТТЯ ЗДОВЖУЄТЬСЯ

П'ятдесят років тому пересічний людський вік виносив в Америці коло 50 років. Статистичні дані за 1950 рік показують, що наше життя здовжилося, бо пересічно люди живуть тепер по 68.4 року. Ця тенденція до здовжування людського життя діє далі і статистики твердять, що діти, які тепер родяться, можуть жити пересічно до 75 року. Цікаве те, що жінки живуть довше від чоловіків, а білі люди довше від кольорових.

ЗАПЛАТИВ $60 І ДІСТАВ $62,336

Едвард Лонґ і Чарлз Гаммонд заасекурували себе в червні цього року на одну полісу і заплатили першу рату в сумі $60. Гаммонд згинув у автовій катастрофі і Лонґ дістав асекурацію в сумі $62,336.

ГЛУХОНІМИЙ ПРОМОВИВ

Віллі Реддінґ почепив на себе картку з написом „глухонімий" і збирав гроші від людей, що проходили попри нього. Якась милосердна душа вкинула в його шапку 25-центову срібну монету. „Глухонімий" з радости не втерпів і голосно промовив: „Дякую!". Справа закінчилася в суді, де пана Реддінґа покарано місячним арештом.

ПРАІСТОРИЧНА КРАСУНЯ З ВЕЛИКОЮ ГОЛОВОЮ

В Ірані викопали кістяк дівчини, що жила в льодовій епосі. Вчені твердять, що вона була струнка, висока та ясноволоса. Сьогоднішні жінки могли б позаздрити її поставі, а може також і волоссю, але не хотіли б мати її голову. Голова цієї жінки на 100кубічних сантиметрів більша від пересічного розміру голови теперішніх жінок.

ЕПІДЕМІЯ СПЛЯЧКИ МІЖ КІНЬМИ В САСКАЧЕВАНІ

В канадійській провінції Саскачеван шириться пошесть сплячки між кіньми. 300,000 коней потребують щеплення, але потрібної сироватки бракує, бо її продукує тільки Ветеринарний Відділ Саскачеванського університету. Щеплення забезпечує проти цієї недуги.

АРМІЯ ВИПРОБОВУЄ НОВУ ЗБРОЮ

Американська армія випробовує нові роди зброї, які допоможуть зрівноважити велику людську та танкову перевагу совєтської армії. Між новою зброєю найцікавіший віз, званий „Онтос" (це грецьке слово значить „річ, яка в дійсності існує"). Цей віз — дешевий засіб для нищення совєтських танків. Він легко порушується, має малі протитанкові гарматки, і про нього віддавна мріяла піхота. Випробовують 14 моделів цього воза. Інша нова зброя — це так званий „Ларупінґлу", який має йти перед танками та винищувати міни, які залишив ворог. 120-міліметрова протитанкова гарматка "бет" стріляє без поштовху і нею дуже легко маневрувати. Нові понтони з пластики будуть порушуватися безшумними моторами, і при їх помочі можна буде заскочити ворога, переправляючись несподівано через ріку.

ДИТЯЧА ЗЛОЧИННІСТЬ — НАЙБІЛЬША В РОДИНАХ СЕРЕДНЬОЇ КЛЯСИ

Д-р Герберт Блок, голова відділу соціології і антропології при Ст. Лоренс університеті заявив, що найбільший відсоток злочинних дітей дають родини середньої кляси. Ці родини або мало опікуються своїми дітьми, або залишають їх тільки під опікою матері, яка не може як слід ними зайнятися.

„ВАША СВЯТОСТЕ, ПРОШУ СТАТИ НА КРІСЛО!"

Група американських туристів прийшла на авдієнцію до Папи. Заля була переповнена і Папа не міг всіх прочан бачити. Тоді одна американка промовила: „Ваша Святосте, чи не були б Ви ласкаві стати на крісло, тоді зможете побачити всіх". Папа ласкаво став на крісло і міг бачити всіх прочан.

З вакацій на Союзівці

Хочу Вам порадити, мої приятельки і гарні знайомі, старші жінки з давньої еміґрації в Америці, щоб Ви не гаялися, а чимскорше приїздили на Союзівку! Ви не будете жалувати цього, а будете вдячні мені за цю мою щиру пораду. Сюди з'їздяться тепер вірні члени і приятелі нашого Союзу з усіх сторін Америки, і я тут побачила таких своїх сусідів, що їх 43 роки вже не бачила. Аж любо на серці, коли чуєте навколо українську мову і коли бачите, що наш Союз купив таку велику і гарну, направду „панську", посілість, в такому чудесному лісі і з видом, наче в наших Карпатах. Але мушу Вам щиро сказати, що будете мати один клопіт: якщо ви хочете схуднути, то це Вам тут не вдасться! Тут дають Вам їсти так багато і так смачно, що забудете про свого лікаря і про „дієту", тим більше, що гірське свіже повітря, вода в басейні і відпочинок серед смерекових дерев, збільшать Ваш апетит. А щодо столу подає чемна українська прислуга і тільки зміняє перед кожним тарілки, повні різних страв, то всі тут від дітей до стариків, прибувають на вазі. Не можна тут схуднути, бо відомо, що людина з журби худне, а тут нема чим журитися: Ви не знаєте самі, чим більше маєте тішитися і що більше хвалити, чи гарні кімнати, меблі, килими й фотелі, чи купіль у басейні, чи прогулянку над став, чи кухню, чи той погідний настрій, чи Боже сонце, що на все те дивиться. То й не дивота,що ми з чоловіками продовжили наш побут на Союзівці, щоб скористати трохи довше з тої чудової природи і того всього, що тут люди придумали, щоб іншим людям уприємнити час.

А. Деревляна
(з Вайтстон-у, Н. Й.).

ВАМ НЕ МОЖЛИВО ОБІЙТИСЬ БЕЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, А НАЙКРАЩЕ І НАЙПЕВНІШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДАСТЬ ВАМ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!

УЧАСТЬ КАНАДІЙЦІВ У КОРЕЙСЬКІЙ ВІЙНІ

Коло 25,000 канадійських вояків і моряків брали участь у трилітній корейській війні. Багато з них залишилося в лавах збройних сил, щоб вишколювати молодих вояків, або будуть вжиті для зміцнення мілітарних зобов'язань Канади в рямцях НАТО. Великі відділи загартованих у боях канадійських вояків залишаться на деякий час у Кореї, щоб виконувати обов'язки поліційної сили Об'єднаних Націй.

Коло 300 канадійців загинуло в боях. Усіх втрат канадійці мали понад 1,500, в тому числі 18 перебувало в моменті припинення бойових дій у комуністичному полоні. Найбільше втрат зазнала 25-та піхотна бриґада, яка перша включилася в бої весною 1951 р.

Трьох моряків загинуло на винищувачі „Ірокуа" від комуністичних стрілен. Один пілот бойового літака А. Р. Мекензі — пропав безвісти під час воєнної акції.

Канадійські транспортові літаки відбули поверх 500 вилетів з Північної Америки до Японії, перевозячи вантаж і персонал в обох напрямах. За весь час не втрачено було ні одного літака.

„Канадійська Сцена".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Повідомляється всіх членів відд. 370, що загальні місячні збори відбудуться в неділю, 23. серпня, зараз по великій Службі Божій, в церковній залі при 127 Парк Ст., Ню Гейвен, Конн. Проситься всіх членів прибути, вислухати звітів і вирівняти свої залеглості відносно пікніку і вкладки. — П. Воляник, предс.; В. Колисняк, кас.; В. Гіна, секр.

Посмертна Згадка

МИХАЙЛО КАЧУРАК, член Бр. св. о. Николая, відд. 38 УНСоюзу в Обори, Н. Й., помер 8. серпня 1953 р. в 40. році життя. Покійний родився в Обори, Н. Й. Оставив у смутку дружину Емілію і шестеро дітей. — В. Й. П.!

Секретар.

ТАРЗАН, ч. 3132. Один підозрілий.

THOUGH MANY HAD HEARD OF TARZAN, NONE OF THE UTENGAS HAD EVER SEEN HIM, BUT THE EFFECT OF HIS PRESENCE UPON THEM GREW AS ORANDO'S STORY PROGRESSED. THERE WAS ONE SKEPTIC--SOBITO, THE WITCH-DOCTOR.

3132

"I APPEAL TO YOU, MY FATHER," ORANDO CONCLUDED. "GATHER THE UTENGAS AND AVENGE UMWEGI. TARZAN WILL LEAD US TO THE VILLAGE OF THE LEOPARD MEN."

"WHO KNOWS," SOBITO CRIED, ANGERED AT THE ATTENTION SHOWN TARZAN, "THAT THIS WHITE MAN IS NOT A LEOPARD MAN COME TO LEAD US INTO AN AMBUSH!"

Хоч багато вже чули про Тарзана, але ніхто з ютенгів ніколи його не бачив. Враження від його присутности зростало, коли продовжувалося оповідання Орандове. Але там був один недовіра... Собіто, чародій - доктор.

— Я заклинаю вас, батьку, — закінчив Орандо, — зберіть ютенгів і помстіти Юмвеґі. Тарзан поведе до села леопардолюдей.

— Хто знає — кричав Собіто, розгніваний увагою, виявленою Тарзанові, — чи ця біла людина не є леопардолюдиною, що прийшла, щоб завести нас у засідку.